

Je neutralita řešením?

V souvislosti se snahou o přijetí naší republiky do NATO se objevují i názory zastánců neutrality, kteří jsou proti vstupu do této vojenské aliance, neboť ji považují za imperiální sílu, mají výhrady k nákladnosti či vůbec existenci armády, jsou přesvědčeni, že by se nás jako neutrálů případná budoucí válka netýkala. Pokládají neutralitu za záruku naší samostatnosti nebo spojují neutralitu ještě s jinými výhodami a možnostmi, patrnými dle zastánců neutrality u Švýcarska, Rakouska, Švédska a s jistými výhradami též u Finska. Problematikou neutralitu se v současné době poměrně intenzivně zabývá rovněž řada politiků, politologů, vojenských a jiných odborníků neutrálních, ale i některých dalších zemí. Ukazuje se, že neutralita ztrácí stále více své oprávnění.

Připomeňme si, že mezinárodní právo dosud chápe na základě Haagské úmluvy z r. 1907 neutralitu velmi úzce a již překonaným způsobem pouze jako neúčast v ozbrojeném konfliktu, přičemž rozlišuje **prostou válečnou neutralitu** a **trvalou neutralitu**. *Prvá je dočasná, zaniká s ukončením válečného stavu mezi bojujícími stranami*; neutrální zemi má zajišťovat a většinou i zajišťuje její nedotknutelnost, přičemž se nesmí neutrální země nijak do konfliktu vměšovat. I taková dočasná neutralita však může být problematická. Příkladem její neúčinnosti byla Belgie, jejíž území bylo na začátku 1. světové války využito německou armádou ke vpádu do Francie. Porušení belgické neutrality bylo zdůvodněno „nezbytností provést tuto preventivní akci proti připravovanému francouzskému průniku do prostoru Namur v Belgii a odtud k nástupu proti Porúří“. Zvláštní formu neutrality měly být v polovině 20. let *pakty o neútočení a neutralitě*, které byly připravovány mezi SSSR na straně jedné a jednotlivými baltskými zeměmi a Polskem na straně druhé. Příkladem úspěšné válečné neutrality byla za 2. světové války Argentina, která z této své pozice mohla navíc ještě určitým způsobem profitovat a po válce měla důležitou roli jako jedno z útočišť válečných zločinců.

Pokud se týče čtyř evropských trvale neutrálních zemí, mají dlouhodobou tradici *pouze Švýcarsko a Švédsko*, jejichž statut se osvědčil v obou světových válkách. U Švýcarska k tomu ještě přispěl *mezinárodní finanční význam*, členitý horský terén a absence strategických směrů umožňujících masovou činnost vojsk. Švédská neutralita byla za 2. světové války ohrožena německým úsilím o průchod jeho územím a snad i porušena kamuflovanými dodávkami rudy do Německa. *Rakousko a Finsko získaly neutralitu z vůle vítězných mocností teprve po 2. světové válce* již za zůstávající se konfrontace mezi Východem a Západem, což lze chápat spíše jako vojenskopolitickou nutnost. O nedotknutelnosti jejich neutrality bylo

možno pochybovat, neboť *ve vojenských strategických koncepcích Varšavské smlouvy i NATO se porušení neutrality, zvláště u Rakouska, nevylučovalo.*

Z právního hlediska je *trvalá neutralita založena na mnohostranné mezinárodní smlouvě a zavazuje zřeknutí se účasti v jakékoli budoucí válce. Garantující země jsou povinny při tom hájit územní nedotknutelnost a nezávislost trvale neutrální země.* Garance jsou však jedna věc a praxe věcí druhou. Dodržování absolutní neutrality nebylo dobře možné ani dříve, natož v současné, vlivem vědeckotechnického rozvoje i jinak integrované době: žádná neutrální a již vůbec jiná země nežije ve vzduchoprázdnu, nýbrž je mnoha vazbami spojena s ostatním různorodým světem. Týká se to nesporně též **zbrojní spolupráce** - která se stala i pro neutrální země nezbytnou, neboť úplná zbrojní autarkie je nemožná - ale také zbrojního obchodu, kde všude jsou neutrální země poměrně aktivní; dřívější snaha řešit zbrojní spolupráci a zbrojní obchod jen v rámci neutrálních zemí se ukázala postupně nereálnou. Zbrojní oblast však v sobě skrývá (ač ze strany neutrálních zemí vesměs neúmyslně) vždy prvky angažovanosti příslušných neutrálních zemí, které by mohly být někdy v budoucnu využity agresorem jako záminka k porušení neutrality. Kromě toho je nepravděpodobné, že by neutralita kterékoliv evropské země byla respektována třeba v případě raketových úderů prováděných z mimoevropských regionů s odlišnou hodnotovou orientací, která tuto neutralitu neuznává. Tedy i z vojenského hlediska se neutralita stává problematikou a v *případě použití jaderných zbraní již zcela neúčinnou* především vzhledem k dalekosáhlému plošnému zamoření evropského kontinentu.

V současné době i perspektivně ztrácí neutralita svůj již spíše formální přetrvávající vojenský význam formulovaný v r. 1907, který nebyl z mezinárodně právního hlediska ničím nahrazen nebo rozšířen, takže se stává anachronismem, neboť nastaly převratné změny a těm dosavadní pojetí neutrality již neodpovídá: skončilo bipolární rozdělení světa, s ním spojená studená válka a konfrontace, zanikla Varšavská smlouva i SSSR, je posilována mezinárodní bezpečnost, jejímž hlavním garantem se de facto stalo NATO, je rozvíjena evropská integrace a demokratizační procesy v bývalém východním bloku, neexistuje hrozba agrese v Evropě ani proti ní. Dle amerických prognostiků nepřichází v úvahu, pokud vůbec, dříve než asi po r. 2010 (např. v souvislosti s nějakým problémovým vývojem v SNS, se šířením jaderných zbraní apod.). Naproti tomu dochází k lokálním, především vnitřním konfliktům, které však nejsou považovány za agrese. **Za současné nekonfrontační situace by vyhlášení neutrality některou zemí sotva přicházelo v úvahu, neboť se jeví jako zbytečné, v rozporu s vývojem v Evropě,** který se však obdobně jako v ostatním světě vyznačuje zejména prudkým růstem bezpečnostních problémů.

Nezapomínejme, že na rozdíl od dřívějška je nebývalým způsobem ohrožována národní a mezinárodní bezpečnost již nejméně dvěma desítkami rizikových, krizových a destabilizujících jevů od mezinárodního terorismu či jaderné mafie přes místní konflikty, velké ekonomické rozdíly mezi vyspělými a ostatními zeměmi, zaostalost, šíření ZHN, ale též moderní až nejmodernější konvenční výzbroje do oblasti napětí včetně její tamní výroby, porušování mezinárodních smluv, dominantní ovládnutí životně důležitých surovin, formování militantních společenství, nové

velmocenské úsilí některých zemí atd. až po živelnou, ale i cílenou migraci nebezpečného rozsahu.

Národní a mezinárodní bezpečnost se vesměs prolínají, takže se stávají stále více kolektivní evropskou, případně i světovou záležitostí, od které se již nelze distancovat vyhlášením neutrality, jejíž organickou součástí se bez ohledu na Haagskou úmluvu nezbytně stává i bezpečnostní oblast. Praxe ukázala již v období studené války, že se kromě Švýcarska ostatní tři evropské neutrální země zapojily do akcí OSN, ač prozatím s humanitárním nebo mírovým (peace-keeping) posláním, nikoli však v pacifikačních (peace-forming) operacích. Za mírové jsou dle NATO považovány úkoly v rámci Červeného kříže, zajištění činnosti letišť, námořních zásobovacích a zabezpečovacích zařízení, ochrany základen, přístavů, vzdušné přepravy, zpravodajské pomoci, ženíjního zabezpečení, ale i vojenské policie. Zatímco v kontingentu pro OSN participovali u třech neutrálních hlavně vojáci, Švýcarsko se na operacích OSN zúčastňuje teprve v posledních letech, a to jen okrajově a výhradně nevojenským, zejména lékařským personálem; tento postoj Švýcarska se nemá ani v blízké budoucnosti změnit, neboť nedávné referendum se vyslovilo proti vyslání švýcarských vojáků do zahraničí. Lze konstatovat, že neutrální země se loni podílely na 15 z celkem 19 operacích OSN (viz tabulka), neboli téměř ze 79 %.

Rozmístění mírových sil OSN	Počet příslušníků			
	Finsko	Rakousko	Švédsko	Švýcarsko
Chorvatsko (UNPROFOR I)	216		138	6
Kypr (UNFICYP)	4	347	26	
Indie-Pákistán (UNMOGIP)	5		8	
Irák-Kuvajt (UNIKOM)	6	7	7	
Libanon (UNFIL)	519		495	
Makedonie (UNPROFOR M)	143		153	
Střední východ (UNTSO)	17	13	18	5
Sýrie (UNDOF)	355	451		
Kambodža (UNTAC)		17	36	
El Salvador (ONUSAL)		3	4	
Západní Sahara (MINURSO)		1		42
Angola (UNAVEM)			3	
Korea (NNSC)			6	6
Mozambik (ONUMOZ)			19	
Somálsko (UNOSOM)			155	
Celkem	1 265	839	1 060	59

Tabulka 1: Přehled účasti neutrálních zemí na akcích OSN 1993

Přitom účast neutrálních zemí nutno považovat převážně za spontánní, protože je v souladu s přirozenou zákonitostí, která říká, že slabší či ohroženější země mají z důvodu posílení své bezpečnosti snahu sdružovat se do větších celků, a nikoli se izolovat od ostatních.

V letech konfrontace mezi Východem a Západem měla neutralita své nesporné výhody přesto, že i neutrální země měly své armády, problémy s vojenskými výdaji a zbrojní výrobou. Nicméně jejich vojenské úsilí nebylo natolik vyčerpávající jako v členských zemích Varšavské smlouvy nebo NATO. V řadě případů naopak neutrální země využívaly různých příležitostí např. k prosazení se na zbrojním trhu, k získání určitých výhod při zbrojní spolupráci apod.

Početní stavy armád neutrálních zemí mohly být a jsou i nadále poměrně malé, neboť jsou zčásti až plně (Švýcarsko) založeny *na miličním principu*. V případě potřeby však mohou být k dispozici *značně mohutné teritoriální a většinou i nemalé polní síly*. U nově vzniklých poválečných neutrálních zemí, Finska (1947) a Rakouska (1955) bylo smluvně zakotveno omezení počtu vojáků či zákaz některých druhů výzbroje, který byl postupně zrušen většinou v souvislosti s ukončením konfrontace. Neutralita byla výhodná i z hlediska vojenských výdajů, vyjádřených např. jako podíl na HDP. V r. 1983 představoval tento podíl 1,3 % až 2,1 %, u Švédska 3,6 %, což bylo ovlivněno pravděpodobně i tím, že švédská neutralita nebyla a dosud není nijak smluvně zajištěna a spočívá pouze na tradici, takže Švédsko považovalo za nutné mít mohutnější a moderní vojenskou sílu. V zemích NATO se výdaje pohybovaly v rozmezí asi 2,1 % až 7 % HDP, u Varšavské smlouvy mezi přibližně 2,4 % až 12 %. O 10 let později to bylo u neutrálních zemí 0,8 % až 2,1 %, u NATO 1,9 % až 4,9 %.

Údaj	Finsko	Rakousko	Švédsko	Švýcarsko
Počet obyvatel (v mil.)	5,0	7,8	8,7	6,8
Hrubý domácí produkt (v mld. USD)	109,6	184,0	236,9	240,6
Vojenský rozpočet (v mld. USD)	1,51	1,66	6,23	3,27
Počet vojáků: - aktivních	32 800	52 000	64 800	16 000
- v záloze	700 000	960 000	729 000	625 000
Počet: - tanků	230	169	627	785
- BVP, OT	840	465	505	1 285
- polních děl	720	186	716	1 176
- bojových letounů	112	54	481	241
- bojových vrtulníků	-	-	34	-

Tabulka 2: Některé údaje k neutrálním zemím 1993

V dalších letech se dle různých prognostiků má neutralita stát již nákladnější a zároveň méně účinnou formou zajištění bezpečnosti než u zemí zapojených do bezpečnostních struktur, kam je zahrnováno NATO, ale i Západoevropská unie s jejím připravovaným vojenským potenciálem. Růst nákladů se předpokládá též proto, že armáda neutrální země by nemohla využívat různých, v budoucnu již nezbytných regionálních nebo kontinentálních technických zabezpečovacích systémů, zejména pozorovacích, hlásných, varovacích, ale třeba i protiraketových. Armáda neutrální země by je musela nahradit neúnosně nákladnými a technicky asi problematickými vlastními prostředky, nebo na ně rezignovat a tím snižovat obranyschopnost. K tomu přistupují také problémy ve zbrojní výrobě apod.

Zbrojní oblast neutrálních států

Zvláštní kapitolu představuje zbrojní oblast. Za konfrontace byly neutrální země většinou schopny profitovat z tehdejší situace přesto, že se potýkaly převážně s malosériovostí zbrojní výroby, s poměrně omezenými finančními a jinými možnostmi. Zvládnutí těchto i dalších problémů cestou efektivní zbrojní spolupráce, využívání kompenzací u zbrojního dovozu, praktikovaných zejména Švédskem a Švýcarskem, a cestou zbrojního vývozu bylo poměrně úspěšné, ačkoli při tom bylo nejednou použito nepřipustných praktik. Např. u Švédska se tak stalo při prodeji 410 kanónových houfnic FH-77B ráže 155 mm Iránu za 848 mil. USD, při dodávkách letecké techniky Iráku nebo při vyzbrojování rudých Khmerů, u Švýcarska dodávkami PLK, systémů řízení palby a cvičných letounů fy. Pilatus do Iránu, u Rakouska - děl GHN-45 APU ráže 155 mm Iráku a Iránu atd. V zájmu objektivitě nutno dodat, že na podobných dodávkách do „oblastí válečných operací nebo napětí či zemí s represivním režimem“ se před válkou v Golfu zúčastnilo na 35 jiných zemí. Zbrojní výrobu neutrální se dařilo i výrazně rozvíjet, pokud nebyla vázána smluvními omezeními, zatímco v postkonfrontačním období dochází k dosti velkému poklesu této výroby i zbrojního vývozu přesto, že produkce neutrálních zemí se již tradičně vyznačuje kvalitou, nezřídka i originalitou, potřebnou funkcí a spolehlivostí.

Z neutrální se nejrozvinutější zbrojní výrobou vyznačuje Švédsko. Původní takřka plná autarkie se pod vlivem rychlého vědecko-technického rozvoje, jehož zvládnutí již přesáhlo možnosti jedné země, snižuje na 75 % - 70 %, přičemž zbrojní spolupráce je navazována zejména s USA, V. Británií, SRN, s ostatními neutrálními a severskými zeměmi. Menší zbrojní soběstačnosti, a sice ca 60 % dosahuje Švýcarsko a Rakousko, kdežto Finsko následuje svými 33 %. Vrchol zaznamenala švédská zbrojní výroba koncem 80. let, kdy asi 40 000 zaměstnanců ve 250 zbrojních závodech u subdodavatelů dosahovalo průměrné produkce 1540 mil. USD (10 mld. SEK), z čehož téměř 1 mld. USD byla určena na vývoz do 40 zemí světa, z toho polovina do západní Evropy, 30 % do Asie, 15 % do amerických zemí a 5 % jinam. Naproti tomu zbrojní dodávky do Švédska se pohybovaly ročně v průměru 160 mil. USD, z čehož 45 % pocházelo z USA a 55 % ze západní Evropy. Na celosvětovém zbrojním vývozu se Švédsko podílelo 1 % až 2 % a zaujalo tak 9. místo mezi západními vývozci. K pozoruhodným, případně originálním švédským zbraňovým systémům patří např. bezvěžový tank STRV 103, přenosná

PLŘS RBS-70 - původně s laserovým navedením, PTRS RBS-56 BILL - jako prvá ŘS ničící tank úderem šikmo shora, dále to je inteligentní munice aj. Některá švédská výzbroj byla zavedena i do americké armády jako třeba pancéřovka AT4 ráže 84 mm, v USA pod označením M136. Pokračující růst nákladnosti výzbroje na straně jedné a omezování vojenských výdajů na straně druhé, směřovalo v 90. letech ve Švédsku, a nejen tam, k tzv. **strukturálnímu odzbrojení**, kdy nedostatečný počet hlavní výzbroje nutí k rušení bojových formací. Byla proto přijata řada opatření k nápravě: je znovu snižována míra zbrojní autarkie, upuštěno od vývoje některých nákladných zbraňových systémů, např. tanků, byla vyhlášena racionalizační a restrukturační opatření, zrušena část neatraktivní zbrojní produkce apod. (V této souvislosti bylo v SRN zřejmě nakoupeno 800 víceúčelových džípů bývalé NLA, kus po 42 000 DEM.)

Obdobně i Švýcarsko těžilo za studené války ze své zbrojní výroby, která však na rozdíl od Švédska byla méně založena na vlastním zbrojním výzkumu a vývoji, na který bylo vyčleňováno jen několik procent vojenských rozpočtů jako zejména na využívání licencí. Zároveň ale Švýcarsko dovedlo výhodně prodávat formou licence své výsledky: např. obrněný transportér Mowag PIRANHA byl jako licence prodán kanadské General Motors, která tento OT vyrábí pod označením LAV-25 PIRANHA i pro americkou námořní pěchotu a jednotky rychlého nasazení. Při vývoji využívá Švýcarsko i mezinárodní spolupráce jako např. u kombinovaného PL/PT systému ADATS, kde se podílely USA. Švýcarská zbrojní výroba se zaměřuje na pěchotní zbraně, pevnostní děla, PLK, munici, spojovací techniku a prostředky REB, nákladní automobily. Je příznačná převládající malovýroba. Je do ní zapojeno na 2000 závodů a asi 12 000 zaměstnanců; v 90. letech probíhá jejich snižování tempem 100-200 ročně. Objem produkce se odhaduje v průměru alespoň na 650 mil. USD, z čehož asi za 260 mil. bylo určeno na vývoz, který představoval zhruba 1 % celkového vývozu.

Na rakouském území byla po 2. světové válce likvidována bývalá německá zbrojní výroba (tanky, letouny aj.), takže vlastní produkce vznikala až po vyhlášení neutrality r. 1955 a byla výrazně exportní. Koncem 80. let již pracovalo 225 podniků, z nichž 9 vyrábělo zbraně, 11 municí a výbušniny, 40 obrněnou a automobilní techniku atd. Počet zaměstnanců dosáhl 15 700 plus 20 až 40 tisíc u subdodavatelů, přičemž objem zbrojní výroby byl v průměru odhadován na 10 mld. ATS (560 mil. USD), z čehož 85 % bylo určeno na vývoz. V 90. letech se projevuje snaha o konverzi, neboť zbrojní zakázky výrazně poklesly, a ukončení zbrojní výroby ve státních podnicích; produkce je označována za ztrátovou zejména u velkých zbrojních firem, jako je Voest, Steyer aj. Omezování produkce naráží na odpor vojenských kruhů. Nedostatek prostředků na nákup vojenské techniky pro rakouskou armádu je řešen prodlužováním životnosti výzbroje, využíváním osvědčených zahraničních typů, vyloučením nákladného vývoje.

Okolnost, že Finsku byla mírovou smlouvou z r. 1947 povolena jen malá armáda a omezená výzbroj, ovlivnila podstatně zbrojní výrobu. Pozemní síly mohly mít do 34 000 vojáků, letectvo do 3000 a 60 letounů, námořnictvo do 4500, žádné útočné zbraně, ŘS, ponorky; část zakázek byla zrušena v r. 1963 a zbytek v r. 1990. Zbrojní výroba je malá, specializovaná, zaměstnávající dle odhadu na 9000 osob. A tak byla finská armáda vyzbrojována po jedné třetině tuzemskou, sovětskou a západní

technikou. K vlastní produkci patří plavidla, polní zbraně, munice, obrněná vozidla, automobily, spojovací technika a elektronika. Objem zbrojní výroby představoval 200-250 mil. USD, vyváženo bylo za ca 100-160 mil. Náklady na zbrojní výzkum a vývoj ze státního rozpočtu činily asi 10 mil. USD. Stále tíživěji se pocituje značné množství nevyužitých kapacit.

Nejen ze zbrojní oblasti, ale i předchozích souvislostí vyplývá, že nejpříjemnější variantou pro neutrální zemi se jeví zrušení neutrality nebo faktické odumírání jejích funkcí, aniž by třeba pro odpor obyvatel musela být zrušena de iure.

Z tohoto hlediska je situace v evropských neutrálních zemích rozdílná. Zatímco např. Švédsko a Finsko již podepsaly projekt Partnerství pro mír, který je považován za určitý předstupeň k přijetí do NATO, a rovněž ještě spolu s Rakouskem se staly i členy Evropské unie, Švýcarsko se postavilo i proti pouhému vyslání svých vojáků do mírových OSN.

Vyvstává otázka, proč se neutrální země nezřikají svého statutu. *Hlavním důvodem setrvání v neutralitě je většinou její zafixování v myšlení lidí, neboť se v minulosti vždy nějak osvědčila, a to i v případě oné Belgie za 1. světové války, kdy na jejím území existoval poněkud mírnější režim německé správy než jinde. Formální zrušení neutrality proto může být i dlouhodobou záležitostí. Pozornost zasluhuje zejména postoj k neutralitě ve Švýcarsku, který není zdaleka jednotný. Proti neutralitě se totiž staví především většina tamních politologů, vojenských odborníků a v neposlední řadě též Státní výzkumný ústav pro bezpečnostní politiku v Curychu, který neutralitu tvrdě kritizuje. Projevilo se to i na dvoudenním semináři, pořádaném loni švýcarskou důstojnickou společností, za účasti různých představitelů. Za jedinou alternativu vývoje v Evropě je považována kontinentální bezpečnostní struktura založená na spolupráci a společné odpovědnosti, nikoli však přímo na bázi NATO, nýbrž spíše KBSE, Západoevropské unie, případně „Rady pro spolupráci s NATO“. (Taková instituce prozatím neexistuje, pravděpodobně byla míněna Rada pro spolupráci mezi zeměmi Aliance a východní Evropou (NACC), která je otevřena též neutrálním zemím, a jejíž označení bylo ze zřejmého důvodu upraveno, nebo i Partnerství pro mír.) Na semináři bylo rovněž zdůrazněno, že neutralita již není udržitelná vojenskými důvody, snad ještě nějakými politickými argumenty. Je doporučována účast Švýcarska na hospodářských sankcích OSN, na humanitární pomoci nebo intervencí s humanitárními cíli. Další akcí vztahující se ke švýcarské neutralitě byla diskuze v armádě probíhající do poloviny loňského roku, přičemž se nakonec 73 % účastníků vyslovilo pro účast švýcarských vojáků v mírových (peace-keeping) silách OSN. Naproti tomu nebyla podpořena účast v pacifikačních akcích, které zahrnují zejména použití letectva a pěchoty.*

Obdobně je otázce neutrality věnována pozornost v Rakousku. Mimo jiné se konstatuje, že neutralita prozatím zabraňuje vstupu do NATO, ale nevylučuje Partnerství pro mír. Má být otázkou času, kdy se Aliance přemění v garanta míru a bezpečnosti v Evropě a postupně i ve světě, jak bylo nejednou polooficiálně

avizováno, ale i potvrzeno (7. 7. 1994) prezidentem Clintonem při jeho vystoupení v polském Sejmu, kde řekl: „Rozšíření Aliance nebude záviset na výskytu nových ohrožení v Evropě, bude nástrojem rozvoje bezpečnosti a stability celého regionu.“ *Vstup do NATO by potom neměl být předmětem averze a jeho znemožnění důvodem k pokračování v neutralitě.* Dle některých rakouských pramenů není v zemích s nestabilní nebo teprve vznikající demokracií získání neutrality v zájmu vládní garnitury a z její strany není tudíž toto podporováno, právě naopak. *Příčina protineutralitního postoje je vnitropolitická* a tkví v tom, že nové vládní garnitury hledají posilu jinde, především v zařazení země do některých mezinárodních systémů, zvláště do NATO, a nikoli v izolaci země v podobě neutrality. Zároveň se nevyklučuje, aby některá spíše okrajová evropská země samovolně vyhlásila „dočasnou“, tedy prostou válečnou neutralitu v podmínkách regionální destabilizace doprovázené případnými místními konflikty, které by z tamního hlediska mohly být považovány za vojenskou konfrontaci či agresí. Tolik některé rakouské názory.

Zmíněné, ale i další soudobé poznatky o neutralitě vyznívají stále více v její neprospěch, takže by mohly vzbudit dojem, že byly vybrány tendenčně, ačkoli se tak nestalo. Nebylo by správné o nich neinformovat, zejména když byly tlumočeny především jako názory významných příslušníků nebo institucí neutrálních zemí, což bychom měli brát v úvahu i při formování stanoviska k naší případné neutralitě. A zde je nutno říci zcela otevřeně, že rozhodující slovo by koneckonců měly velmoci. Tuto okolnost nelze přehlížet. Není sice nijak proklamována, ale je to nesporná realita, která je respektována. Pokud by velmoci měly zájem na neutralitě dalších zemí včetně naší republiky, našly by vhodnou příležitost i argumenty, aby se tak stalo. Takový proces, resp. akt nemusí však být bezproblémovou záležitostí, neboť *dosazení neutrality by mohlo být též výsledkem konfrontace velmocenských zájmů*, jak tomu bylo v případě Rakouska a Finska.

Případná neutralita naší země by záležela nejen na vnitropolitických, ale hlavně mezinárodních faktorech. Neutralita může být řešením jen za určité konkrétní situace, která někdy může, ale také nemusí nastat. Sotva lze neutralitu dosáhnout nějakým svévolným aktem, který by navíc ignoroval vývoj v integrující se Evropě, vyžadující větší spoluúčast na zajištění její, lépe řečeno, společné bezpečnosti.

Prameny:

- The Military Balance 1993/1994, IISS, Londýn.
- NATO's 16 Nations č. 1/1994, s. 4-6 a 89.
- Special Warfare II/1994, s. 2-6.
- Österreichische Militärische Zeitschrift 4. č. 1-4/1994.
- Europäische Sicherheit, ročník 1993 a 1994.